

Hoe zorgen we dat er meer gebruik wordt gemaakt van het stemrecht?

Juist nu de verkiezingen voor de Tweede Kamer net achter de rug zijn en de volgende verkiezingen nog even weg zijn (2 maart 2011), is het goed om te kijken wat er rond verkiezingen nodig is voor mensen met een verstandelijke beperking om hun stem uit te kunnen brengen. In deze notitie verkennen we de problemen, beschrijven de rol van de verschillende partijen en geven mogelijkheden aan. Het gaat echter niet vanzelf. Wie doet er mee?

Kansen gemist

Omdat het op 9 juni j.l. ging om vervroegde verkiezingen, was het merkbaar dat iedereen wat achter de feiten aanliep. De politieke partijen zelf, maar ook belangenverenigingen, zorgaanbieders, MEE's en andere betrokken organisaties. Daardoor zijn kansen gemist. Dat moet beter kunnen.

Er zijn door allerlei organisaties initiatieven genomen om mensen met een verstandelijke beperking te ondersteunen bij het maken van een keuze voor een politieke partij. Op veel plaatsen zijn bijeenkomsten gehouden waarbij vertegenwoordigers van verschillende politieke partijen hun verhaal deden en er voor de aanwezigen de ruimte was om vragen te stellen. Ook was er op internet een vereenvoudigde kieswijzer beschikbaar. En er is allerlei materiaal ontwikkeld, o.a. door verschillende zorgaanbieders. Een prima voorbeeld daarvan is het verkiezingenboek van de Gemiva SVG groep. En zo zijn er nog veel meer initiatieven geweest waarvan we niet eens gehoord hebben.

Allemaal prima initiatieven, maar zo is het meer geluk dan wijsheid dat er wat gebeurt en er worden nog altijd kansen gemist. Net wat meer coördinatie en afstemming zou daar voor kunnen zorgen. Wie is waar verantwoordelijk voor? Wie neemt welk initiatief en hoe informeren we de verschillende betrokken organisaties? En hoe informeren we de mensen met een verstandelijke beperking over de mogelijkheden ter ondersteuning van het bepalen van de partij van je voorkeur zonder teveel te sturen en beïnvloeden?

Om mensen met een beperking gebruik te kunnen laten maken van hun stemrecht zijn er de nodige voorwaarden. Er zijn allerlei praktische voorwaarden rond de gang naar het stembureau, het hebben van een identiteitsbewijs en natuurlijk de stemkaart.

Maar het gaat om meer dan alleen een hokje op het formulier rood maken. Het gaat er ook om dat cliënten een weloverwogen keuze moeten kunnen maken op welke partij ze willen stemmen.

Wat is er nodig?

Er is behoefte aan toegankelijke informatie rond de verkiezingen. Je kunt daarbij denken aan de volgende zaken:

- Een op de doelgroep aangepaste folder per partij.
- Een vereenvoudigde stemwijzer/kieswijzer
- Overzicht van de standpunten van verschillende politieke partijen op een aantal voor cliënten belangrijke onderwerpen.
- Andere communicatiemiddelen, bijv. een dvd.
- Aangepaste stemformulieren met logo's van de partijen en foto's van de kandidaten.
- Een landelijk coördinatiepunt.
- Een draaiboek voor het organiseren van bijeenkomsten
- Goed uitgelegde en gecommuniceerde regels over het stemmen zelf (wel of niet samen in het stemhokje, e.d.).
- Ondersteuning in het stemhokje mogelijk maken.

Wie is verantwoordelijk waar voor?

Wiens verantwoordelijkheid is het om beweging te maken en bijvoorbeeld bovenstaande producten te ontwikkelen? Er zijn meerdere mogelijkheden: de overheid, de politieke partijen, de VGN, de zorgaanbieders, MEE en de belangenverenigingen.

Wij zien in ieder geval een verantwoordelijkheid voor:

De overheid

De overheid is verantwoordelijk voor het organiseren en bekend maken van de verkiezingen. Een aantal partijen levert daar een bijdrage in.

De Kiesraad is een onafhankelijk lichaam van de overheid. De taak van de kiesraad is het bewaken van de juiste procedures.

Het Agentschap BPR van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor het bevorderen van de opkomst bij verkiezingen, daar zit ook het 'procesbureau' van de verkiezingen. BZK zou geld beschikbaar moeten stellen voor voorlichtingsactiviteiten voor onze doelgroep. De overheid zegt dat ze alleen voorlichtingsactiviteiten ondersteunt en dus geen bijdrage geeft aan dit soort

producten. Daarmee wordt het voorlichtingskarakter ten onrechte ontkend. Omdat in de praktijk de vereenvoudigingen niet alleen bij de directe doelgroep in de smaak valt, maar ook bijvoorbeeld bij ouders en begeleiders, missen ze in feite een enorme voorlichtingskans. De lijn van de overheid moet dus veranderen. Deze verantwoordelijk voor het benutten van stemrecht moet de overheid tot zich rekenen. De huidige praktijk van feitelijke uitsluiting is niet acceptabel. En dat niet alleen omdat het om zo'n 130.000 stemgerechtigden plus hun ondersteuners gaat, maar omdat elke kiezer telt.

Politieke partijen

Wij vinden dat politieke partijen, meer dan nu het geval is, oog moeten hebben voor de doelgroep door middel van toegankelijke informatie.

De zorginstelling

De VGN heeft samen met Platform VG de notitie 'Vragen en antwoorden kiesrecht gehandicaptensector' samengesteld. In aanvulling daarop is de notitie 'Stemmen bij volmacht' geschreven.

Hierin is o.a. aandacht voor de verantwoordelijkheid van de zorginstelling.

Wij zien voor de zorgaanbieder (deels aanvullend op de VGN notitie) de volgende taken:

- Aandacht vragen voor de verkiezingen, bijvoorbeeld via intranet of het eigen tijdschrift van de instelling.
- Heldere informatie en instructie voor begeleiders ontwikkelen.
- Ondersteuning bieden aan begeleiders rond dit thema.
(aanspreekpunt kan zijn de afdeling communicatie of de functionaris medezeggenschap)
- Ondersteuningsbehoefte van de cliënt rond verkiezingen vastleggen in het zorgplan.
- Zo nodig vrijwilligers regelen.
- De informatie die binnenkomt verspreiden.

De zorginstelling is niet verantwoordelijk voor de politiek inhoudelijke informatie. Wel voor de ondersteuning van de cliënt rond de verkiezingen.

Raad op Maat doet nu, mede namens de functionarissen medezeggenschap van en voor cliënten, deze oproep voor een betere afstemming en coördinatie van te ontwikkelen producten en activiteiten rond verkiezingen.

Raad op Maat stelt voor om, in samenwerking met andere partijen, een aantal zaken op te pakken:

- Een Inventarisatie waar de behoefte het grootste aan is.
- Een draaiboek voor het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten en debatten.
- Een draaiboek of handreiking rond het verzamelen en vereenvoudigen van informatie van de verschillende politieke partijen.
- Het coördineren van activiteiten.

Het is goed als mensen met een beperking van hun stemrecht gebruik kunnen maken. Dat gaat echter niet vanzelf. Wie doet er mee?

Graag horen we of u en uw organisatie hierin mee wil denken.

Loes den Dulk
Stichting Raad op Maat
info@raadopmaat.org